

PRESUDA SUDA

11. srpnja 2002. (*)

Sloboda pružanja usluga – Članak 49. UEZ-a – Direktiva 73/148/EEZ – Državljanin države članice koji ima poslovni nastan u toj državi i koji pruža usluge osobama s poslovnim nastanom u drugim državama članicama – Pravo boravka u toj državi bračnog druga koji je državljanin treće zemlje

U predmetu C-60/00,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 234. UEZ-a, koji je uputio Immigration Appeal Tribunal (Imigracijski žalbeni sud, Ujedinjena Kraljevina), u postupku koji se vodi pred tim sudom između

Mary Carpenter

i

Secretary of State for the Home Department,

o tumačenju članka 49. UEZ-a i Direktive Vijeća 73/148/EEZ od 21. svibnja 1973. o ukidanju ograničenja kretanja i boravka u Zajednici za državljane država članica u vezi s poslovnim nastanom i pružanjem usluga (SL L 172, str. 14.),

SUD,

u sastavu: G. C. Rodríguez Iglesias, predsjednik, N. Colneric i S. von Bahr, predsjednici vijeća, C. Gulmann, D. A. O. Edward, J.-P. Puissechet, M. Wathelet, R. Schintgen i J. N. Cunha Rodrigues (izvjestitelj), suci,

nezavisna odvjetnica: C. Stix-Hackl,

tajnik: H. A. Rühl, glavni administrator,

uzimajući u obzir pisana očitovanja koja su podnijeli:

- za M. Carpenter, J. Walsh, *barrister*, kojeg je ovlastio J. Wyman, *solicitor*,
- za vladu Ujedinjene Kraljevine, G. Amodeo, u svojstvu agenta, i D. Wyatt, *QC*,
- za Komisiju Europskih zajednica, N. Yerrell, u svojstvu agenta,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu,

saslušavši usmena očitovanja M. Carpenter, koju zastupa J. Walsh, vlade Ujedinjene Kraljevine, koju zastupaju R. Magrill, u svojstvu agenta, i D. Wyatt, *QC*, i Komisije,

koju zastupaju N. Yerrell i H. Michard, u svojstvu agenta, na raspravi održanoj 29. svibnja 2001.,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 13. rujna 2001.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Rješenjem od 16. prosinca 1999., koje je Sud zaprimio 21. veljače 2000., Immigration Appeal Tribunal (Imigracijski žalbeni sud) postavio je Sudu na temelju članka 234. UEZ-a prethodno pitanje o tumačenju članka 49. UEZ-a i Direktive Vijeća 73/148/EEZ od 21. svibnja 1973. o ukidanju ograničenja kretanja i boravka u Zajednici za državljane država članica u vezi s poslovnim nastanom i pružanjem usluga (SL L 172, str. 14., u daljnjem tekstu: Direktiva).
- 2 Pitanje je postavljeno u okviru spora između M. Carpenter, državljanke Filipina, i Secretary of State for the Home Department (ministar unutarnjih poslova, Ujedinjena Kraljevina, u daljnjem tekstu: ministar unutarnjih poslova) u vezi s njezinim pravom boravka u Ujedinjenoj Kraljevini.

Pravni okvir

Pravo Zajednice

- 3 Člankom 49. prvim stavkom UEZ-a predviđeno je:

„U okviru odredaba navedenih u nastavku, zabranjuju se ograničenja slobode pružanja usluga unutar Zajednice u odnosu na državljane država članica s poslovnim nastanom u državi Zajednice koja nije država osobe kojoj su usluge namijenjene.” [neslužbeni prijevod]
- 4 U prvoj uvodnoj izjavi Direktive navedeno je sljedeće:

„Budući da sloboda kretanja osoba kako je predviđena Ugovorom i općim programima za ukidanje ograničenja slobode poslovnog nastana i slobode pružanja usluga za posljedicu ima ukidanje ograničenja kretanja i boravka unutar Zajednice za državljane država članica koji žele uspostaviti poslovni nastan ili pružati usluge na državnom području druge države članice.” [neslužbeni prijevod]
- 5 Člankom 1. stavkom 1. Direktive predviđeno je:

„Države članice, djelujući kako je predviđeno ovom Direktivom, ukidaju ograničenja kretanja i boravka:

(a) državljana države članice koji imaju poslovni nastan ili žele uspostaviti poslovni nastan u drugoj državi članici radi obavljanja djelatnosti kao samozaposlene osobe ili koji žele pružati usluge u toj državi,

(b) državljana država članica koji žele otići u drugu državu članicu kao primatelji usluga,

(c) bračnog druga i djece koja još nemaju 21 godinu tih državljana, bez obzira na njihovo državljanstvo,

(d) uzdržavanih srodnika u uzlaznoj i silaznoj liniji tih državljana te uzdržavanih bračnih drugova tih državljana, bez obzira na njihovo državljanstvo.” [neslužbeni prijevod]

6 Člankom 4. stavkom 2. prvim podstavkom Direktive predviđeno je:

„Pravo boravka za osobe koje pružaju i primaju usluge odgovara trajanju pružanja usluga.” [neslužbeni prijevod]

Nacionalno pravo

7 Iz Immigration Acta iz 1971. (Zakon o useljavanju iz 1971.) i iz United Kingdom Immigration Rulesa (House of Commons Paper 395) (Imigracijska pravila koja je 1994. usvojio Parlament Ujedinjene Kraljevine, u daljnjem tekstu: Imigracijska pravila) proizlazi da osoba koja nije britanski građanin u pravilu ne može ući u Ujedinjenu Kraljevinu ili u njoj boraviti ako za to nije dobila dozvolu. Takve se dozvole nazivaju „dozvola ulaska” i „dozvola boravka”.

8 Člankom 7. stavkom 1. Immigration Acta iz 1988. (Zakon o useljavanju iz 1988.) predviđeno je:

„Osoba ne treba dozvolu ulaska u Ujedinjenu Kraljevinu ili dozvolu boravka u njoj u skladu sa Zakonom o useljavanju iz 1971.] ako na to ima pravo na temelju prava Zajednice na koje se može izravno pozvati ili bilo koje odredbe sukladno članku 2. stavku 2. European Communities Acta iz 1972. (Zakon o Europskim zajednicama iz 1972.)”

9 U točki 281. Imigracijskih pravila navedeni su uvjeti koje osoba treba ispuniti da bi dobila dozvolu ulaska u Ujedinjenu Kraljevinu kao bračni drug osobe koja se nalazi i boravi u Ujedinjenoj Kraljevini. U prvom stavku točki (vi) navedeno je da podnositelj zahtjeva mora imati valjano odobrenje ulaska kao bračni drug („*entry clearance*”) koje je izdala Ujedinjena Kraljevina. Međutim, osoba koja se nalazi u Ujedinjenoj Kraljevini i koja ima pravo ulaska ili boravka u drugom svojstvu može prijeći u kategoriju bračnog druga ako ispunjava zahtjeve iz točke 284. Imigracijskih pravila .

10 U točki 284. Imigracijskih pravila navedeni su uvjeti koje osoba treba ispuniti da bi dobila produljenje prava boravka u Ujedinjenoj Kraljevini kao bračni drug osobe koja se nalazi i boravi u Ujedinjenoj Kraljevini. Točkom (i) predviđeno je da podnositelj zahtjeva mora imati ograničenu dozvolu boravka u Ujedinjenoj Kraljevini, uključujući

i dozvolu ulaska, dok je u točki (iv) navedeno da podnositelj zahtjeva ne smije boraviti u suprotnosti sa zakonima o useljavanju.

- 11 Člankom 3. stavkom 5. točkom (a) Zakona o useljavanju iz 1971. utvrđena su opća pravila o protjerivanju („deportation”) iz Ujedinjene Kraljevine. Njima je predviđeno:

„Osoba koja nije britanski građanin može se protjerati iz Ujedinjene Kraljevine:

(a) ako ima ograničenu dozvolu ulaska na državno područje ili boravka na njemu i ne poštuje uvjet utvrđen u dozvoli ili prekorači vrijeme boravka utvrđeno u dozvoli [...]”

- 12 Ministar je, osobito u pogledu protjerivanja bračnih drugova britanskih državljana, dužan u skladu s točkom 364. Imigracijskih pravila razmotriti posebne okolnosti svakog slučaja prije donošenja odluke o protjerivanju. Međutim, u općoj političkoj deklaraciji (DP 3/96) utvrđene su okolnosti u kojima ministar uobičajeno dopušta boravak bračnim drugovima koji podliježu protjerivanju ili čiji je boravak nezakonit. U točki 5. te deklaracije utvrđeno je kao opće pravilo da postupak protjerivanja uobičajeno ne bi trebalo pokretati ako je predmetna osoba u stvarnom i trajnom braku s osobom koja boravi u Ujedinjenoj Kraljevini i ako je par živio zajedno u Ujedinjenoj Kraljevini neprekidno od vjenčanja najmanje dvije godine prije pokretanja postupka protjerivanja. U deklaraciji je dodano da nije razumno očekivati da će osoba koja boravi u Ujedinjenoj Kraljevini pratiti svojeg bračnog druga u slučaju njegovog protjerivanja.

Glavni postupak

- 13 M. Carpenter, državljanka Filipina, dobila je 18. rujna 1994. dozvolu ulaska u Ujedinjenu Kraljevinu kao posjetiteljica („*visitor*”) na razdoblje od šest mjeseci. U Ujedinjenoj Kraljevini ostala je nakon isteka tog razdoblja i nije podnijela zahtjev za produljenje svoje dozvole boravka. Dana 22. svibnja 1996. udala se za Petera Carpentera, britanskog državljanina.
- 14 Iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da P. Carpenter vodi poduzeće koje prodaje oglasni prostor u medicinskim i znanstvenim časopisima te urednicima tih časopisa nudi različite administrativne usluge i usluge izdavaštva. To poduzeće ima poslovni nastan u Ujedinjenoj Kraljevini, gdje sjedište imaju urednici časopisa u kojima on prodaje oglasni prostor. Znatno dio svoje djelatnosti obavlja s oglašivačima s poslovnim nastanom u drugim državama članicama Europske zajednice. P. Carpenter putuje u druge države članice za potrebe svojeg poduzeća.
- 15 Dana 15. srpnja 1996. M. Carpenter podnijela je ministru zahtjev za dozvolu boravka u Ujedinjenoj Kraljevini kao bračni drug državljanina te države članice. Njezin je zahtjev odbijen odlukom ministra od 21. srpnja 1997.
- 16 Ministar je donio i odluku o protjerivanju M. Carpenter na Filipine. U toj je odluci predviđena mogućnost da M. Carpenter dobrovoljno napusti Ujedinjenu Kraljevinu. Ako to ne učini, ministar će potpisati odluku o protjerivanju i M. Carpenter morat će pribaviti ukidanje te odluke prije nego što bude mogla zatražiti dozvolu ulaska u Ujedinjenu Kraljevinu kao bračni drug britanskog državljanina.

- 17 M. Carpenter podnijela je Immigration Adjudicatoru (Uprava za imigraciju, Ujedinjena Kraljevina) žalbu protiv odluke o protjerivanju u kojoj je tvrdila da je ministar nema pravo protjerati jer ona ima pravo boravka u Ujedinjenoj Kraljevini na temelju prava Zajednice. Navela je da njezin suprug za potrebe svojeg poduzeća mora putovati u druge države članice kako bi tamo pružao i primao usluge i da mu je to olakšano otkad se ona brine o njegovoj djeci iz njegovog prvog braka, tako da se njezinim protjerivanjem ograničava pravo njezinog supruga na pružanje i primanje usluga.
- 18 Uprava za imigraciju utvrdila je da je brak M. Carpenter stvaran i da ona ima važnu ulogu u odgoju svojih pastoraka. Isto je tako prihvatila da je M. Carpenter neizravno odgovorna za sve veći uspjeh poduzeća svojeg supruga i da je on pružatelj usluga u smislu prava Zajednice. Prema mišljenju Uprave za imigraciju, P. Carpenter ima pravo putovati u druge države članice kako bi tamo pružao usluge i pravo na to da ga u tu svrhu prati njegova supruga. Međutim, u slučaju kada on boravi u Ujedinjenoj Kraljevini, ne može se smatrati da ostvaruje bilo kakvu slobodu kretanja u smislu prava Zajednice. Stoga je odlukom od 10. lipnja 1998. Uprava za imigraciju odbila žalbu M. Carpenter.
- 19 Immigration Appeal Tribunal (Imigracijski žalbeni sud), kojem je M. Carpenter podnijela žalbu, smatrao je da se u vezi s pravom Zajednice postavlja pitanje protivi li se pravu Zajednice, osobito članku 49. UEZ-a i/ili Direktivi, da ministar odbije priznati pravo boravka M. Carpenter i donese odluku o njezinom protjerivanju ako, s jedne strane, P. Carpenter ostvaruje svoju slobodu pružanja usluga u drugim državama članicama i ako, s druge strane, M. Carpenter time što se brine za djecu i domaćinstvo neizravno pomaže i olakšava P. Carpenteru da ostvari svoja prava na temelju članka 49. UEZ-a tako što mu pomaže u gospodarskom smislu i time mu omogućuje da više vremena posveti svojem poduzeću.
- 20 Budući da je smatrao da je za rješavanje spora potrebno tumačenje prava Zajednice, Immigration Appeal Tribunal (Imigracijski žalbeni sud) odlučio je prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeće prethodno pitanje:
- „U situaciji u kojoj
- (a) državljanin države članice ima poslovni nastan u toj državi članici i pruža usluge osobama u drugim državama članicama te
 - (b) ima bračnog druga koji nije državljanin države članice,
- može li se bračni drug koji nije državljanin države članice pozvati na
- i. članak 49. UEZ-a i/ili
 - ii. Direktivu Vijeća 73/148/EEZ od 21. svibnja 1973. o ukidanju ograničenja kretanja i boravka u Zajednici za državljane država članica u vezi s poslovnim nastanom i pružanjem usluga,
- kako bi ostvario pravo boravka sa svojim bračnim drugom u njegovoj državi članici podrijetla?

Je li odgovor na pitanje koje je predmet zahtjeva za prethodnu odluku drukčiji ako bračni drug koji nije državljanin države članice neizravno pomaže državljaninu države članice pri pružanju usluga u drugoj državi članici tako što se brine za djecu?”

O prethodnom pitanju

Očitovanja podnesena Sudu

- 21 M. Carpenter priznaje da nema pravo boravka ni u jednoj državi članici, ali tvrdi da njezina prava proizlaze iz prava koja uživa P. Carpenter, koji pruža usluge i putuje unutar Europske unije. Njezin suprug ima pravo svoju djelatnost obavljati na cijelom unutarnjem tržištu, a da se na njega ne primjenjuju nezakonita ograničenja. Zbog njezinog protjerivanja P. Carpenter morao bi otići živjeti s njom na Filipine ili bi došlo do razdvajanja članova obitelji u slučaju da on ostane u Ujedinjenoj Kraljevini. U oba slučaja to bi utjecalo na profesionalnu djelatnost P. Carpentera. Nadalje, ne može se tvrditi da je ograničenje slobode pružanja usluga koje bi se primijenilo na P. Carpentera u slučaju protjerivanja njegove supruge potpuno unutarnja situacija [države članice], jer P. Carpenter pruža usluge na cijelom unutarnjem tržištu.
- 22 Prema mišljenju vlade Ujedinjene Kraljevine, u odredbama Direktive utvrđeno je na primjer da britanski državljanin koji želi pružati usluge u drugoj državi članici ima pravo boravka u toj državi tijekom trajanja pružanja usluga i da njegov bračni drug tamo ima pravo boravka u istom trajanju. Međutim, tim se odredbama pravo boravka na državnom području Ujedinjene Kraljevine ne dodjeljuje britanskim državljanima, koji to pravo u svakom slučaju ostvaruju na temelju nacionalnog prava, ni njihovim bračnim drugovima. Sud je to tumačenje potvrdio u presudi od 7. srpnja 1992., Singh (C-370/90, Zb., str. I-4265., t. 17. i 18.).
- 23 Ta vlada podsjeća da je u presudi od 27. lipnja 1996., Asscher (C-107/94, Zb., str. I-3089.), Sud razmotrio pitanje može li se državljanin države članice koji obavlja djelatnost kao samozaposlena osoba u drugoj državi članici u kojoj i boravi pozvati na članak 52. Ugovora o EZ-u (koji je nakon izmjene postao članak 43. UEZ-a) protiv svoje države članice podrijetla, na čijem državnom području isto tako obavlja djelatnost kao samozaposlena osoba. Sud je u točki 32. te presude presudio da iako se odredbe Ugovora o slobodi poslovnog nastana ne mogu primjenjivati na potpuno unutarnje situacije države članice, područje primjene članka 52. Ugovora ne može se tumačiti tako da se iz uživanja pogodnosti prava Zajednice isključe državljani predmetne države članice koji su na temelju svojeg postupanja u odnosu na svoju državu članicu podrijetla u situaciji koja se može smatrati jednakom onoj bilo koje druge osobe koja uživa prava i slobode zajamčene Ugovorom.
- 24 Međutim, budući da P. Carpenter nije ostvarivao svoje pravo na slobodu kretanja, njegova supruga ne može se pozvati na gore navedene presude Singh i Asscher. Stoga osoba u situaciji M. Carpenter ne ostvaruje na temelju prava Zajednice nikakvo pravo ulaska u Ujedinjenu Kraljevinu ili boravka u njoj.
- 25 Prema mišljenju Komisije situaciju M. Carpenter valja jasno razlikovati od situacije bračnog druga državljanina države članice koji je ostvario svoje pravo na slobodu kretanja i napustio svoju državu članicu podrijetla te se preselio u drugu državu članicu kako bi tamo uspostavio poslovni nastan ili radio.

- 26 U tom je slučaju bračni drug, bez obzira na njegovo državljanstvo, bez sumnje obuhvaćen područjem primjene prava Zajednice i ima pravo uspostaviti poslovni nastan s državljaninom države članice u državi članici domaćinu jer u protivnom bi se tog državljanina odvratio od ostvarivanja njegovog prava na slobodu kretanja. Osim toga, kao što je Sud presudio u točki 23. gore navedene presude Singh, kada se taj državljanin države članice vrati u svoju državu podrijetla, njegov bračni drug mora uživati barem jednaka prava ulaska i boravka kao što su ona koja mu se priznaju pravom Zajednice ako njegov bračni drug odluči ući u drugu državu članicu i u njoj boraviti.
- 27 S druge strane, načelo iz točke 23. navedene presude Singh ne može se primijeniti na situaciju kao što je ona o kojoj je riječ u glavnom postupku, u kojoj državljanin države članice nikada u drugoj državi članici sa svojim bračnim drugom nije htio uspostaviti poslovni nastan, već usluge pruža samo iz svoje države podrijetla. Komisija smatra da takvu situaciju treba smatrati unutarnjom situacijom u smislu presude od 27. listopada 1982., Morson i Jhanjan (35/82 i 36/82, Zb., str. 3723.), tako da pravo boravka M. Carpenter u Ujedinjenoj Kraljevini, pod pretpostavkom da ono postoji, ovisi isključivo o nacionalnom pravu.

Ocjena Suda

- 28 Na početku valja podsjetiti da se odredbe Ugovora o slobodi pružanja usluga i propisi doneseni za njihovu provedbu ne primjenjuju na situacije koje ni na koji način nisu povezane s bilo kojom od situacija predviđenih pravom Zajednice (vidjeti u tom smislu osobito presudu od 21. listopada 1999., Jägerskiöld, C-97/98, Zb., str. I-7319., t. 42. do 45.).
- 29 Valja istaknuti da, kao što proizlazi iz točke 14. ove presude, se znatan dio profesionalne djelatnosti P. Carpentera sastoji od pružanja usluga za naknadu oglašivačima s poslovnim nastanom u drugim državama članicama. Takvo je pružanje usluga obuhvaćeno pojmom pružanja usluga iz članka 49. UEZ-a kada pružatelj u tu svrhu putuje u državu članicu primatelja i kada pruža prekogranične usluge bez premještanja iz države članice u kojoj ima poslovni nastan (vidjeti u vezi s pojmom „cold calling” presudu od 10. svibnja 1995., Alpine Investments, C-384/93, Zb., str. I-1141., t. 15. i 20. do 22.).
- 30 Stoga P. Carpenter koristi pravo slobodnog pružanja usluga zajamčeno člankom 49. UEZ-a. Osim toga, kao što je Sud već više puta presudio, na pravo slobodnog pružanja usluga može se pozvati pružatelj u odnosu na državu u kojoj ima poslovni nastan, ako se usluge pružaju primateljima s poslovnim nastanom u drugoj državi članici (vidjeti osobito navedenu presudu Alpine Investments, t. 30.).
- 31 Isto tako valja istaknuti da je u pogledu prava poslovnog nastana i slobode pružanja usluga cilj Direktive ukidanje ograničenja kretanja i boravka državljana država članica unutar Zajednice.
- 32 Iz cilja Direktive i teksta njezinog članka 1. stavka 1. točaka (a) i (b) proizlazi da se ona primjenjuje na slučajeve u kojima državljanin države članice napuste svoju državu članicu podrijetla i odlaze u drugu državu članicu, bilo kako bi tamo uspostavili poslovni nastan, kako bi tamo pružali usluge ili kako bi tamo primali usluge.

- 33 To je tumačenje osobito potvrđeno člankom 2. stavkom 1. Direktive, u skladu s kojim „[d]ržave članice priznaju osobama iz članka 1. pravo napuštanja svojeg državnog područja”, člankom 3. stavkom 1., u skladu s kojim „[d]ržave članice priznaju osobama iz članka 1. pravo ulaska na svoje državno područje samo uz predodjenje važeće osobne iskaznice ili putovnice”, člankom 4. stavkom 1., u skladu s kojim „[s]vaka država članica priznaje pravo na stalni boravak državljanima drugih država članica koji su uspostavili poslovni nastan na njezinom državnom području”, i člankom 4. stavkom 2. Direktive, u skladu s kojim „[p]ravo boravka za osobe koje pružaju i primaju usluge odgovara trajanju pružanja usluga.” [neslužbeni prijevod]
- 34 Točno je da se člankom 1. stavkom 1. točkom (c) Direktive pravo ulaska u drugu državu članicu i boravka u njoj proširuje na bračne drugove državljanina država članica iz točaka (a) i (b) tog članka bez obzira na njihovo državljanstvo. Međutim, u mjeri u kojoj se tom direktivom nastoji olakšati ostvarivanje slobode poslovnog nastana i slobode pružanja usluga državljanina država članica, bračnim drugovima tih državljanina priznata su prava kako bi te državljanine mogli pratiti kada u skladu s uvjetima Direktive svoja prava proizišla iz Ugovora ostvaruju time što odlaze u državu članicu koja nije njihova država članica podrijetla ili u njoj borave.
- 35 Stoga iz ciljeva i sadržaja Direktive proizlazi da su njome uređeni uvjeti pod kojima državljanin države članice i druge osobe iz članka 1. stavka 1. točaka (c) i (d) mogu napustiti državu članicu podrijetla tog državljanina te ući u drugu državu članicu i u njoj boraviti zbog jednog od ciljeva iz članka 1. stavka 1. točaka (a) i (b) u razdoblju utvrđenom u članku 4. stavcima 1. ili 2.
- 36 Budući da Direktivom nije uređeno pravo boravka članova obitelji pružatelja usluga u njegovoj državi članici podrijetla, odgovor na prethodno pitanje ovisi o tome može li u situaciji kao što je ona u glavnom postupku pravo boravka u korist bračnog druga proizlaziti iz načela ili drugih odredaba prava Zajednice.
- 37 Kao što je utvrđeno u točkama 29. i 30. ove presude, P. Carpenter ostvaruje svoje pravo na slobodu pružanja usluga zajamčeno člankom 49. UEZ-a. Usluge koje pruža P. Carpenter čine znatan dio njegove gospodarske djelatnosti, koju obavlja u svojoj državi članici podrijetla u korist osoba s poslovnim nastanom u drugim državama članicama kao i na njihovom državnom području.
- 38 U tom kontekstu valja podsjetiti da je zakonodavac Zajednice potvrdio značaj osiguranja zaštite obiteljskog života državljanina država članica za otklanjanje prepreka ostvarivanju temeljnih sloboda zajamčenih Ugovorom, kao što osobito proizlazi iz odredaba uredbi i direktiva Vijeća o slobodi kretanja zaposlenih i samozaposlenih radnika unutar Zajednice (vidjeti na primjer članak 10. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1612/68 Vijeća od 15. listopada 1968. o slobodi kretanja radnika unutar Zajednice (SL L 257, str. 2.), članke 1. i 4. Direktive Vijeća 68/360/EEZ od 15. listopada 1968. o ukidanju ograničenja kretanja i boravka unutar Zajednice za radnike država članica i njihove obitelji (SL L 257, str. 13.) te članak 1. stavak 1. točku (c) i članak 4. Direktive 73/148).
- 39 Nesporno je da bi se razdvajanjem bračnih drugova Carpenter naštetilo njihovom obiteljskom životu te posljedično otežali uvjeti pod kojima P. Carpenter ostvaruje temeljnu slobodu. Ta sloboda ne bi mogla imati puni učinak ako bi se od ostvarivanja

te slobode P. Carpentera odvratio preprekama u njegovoj zemlji podrijetla u pogledu ulaska i boravka njegove supruge (vidjeti u tom smislu gore navedenu presudu Singh, t. 23.).

- 40 U tom pogledu valja istaknuti da se država članica može pozvati na razloge u općem interesu kako bi opravdala nacionalnu mjeru kojom se može ograničiti ostvarivanje slobode pružanja usluga samo ako je ta mjera u skladu s temeljnim pravima čije poštovanje Sud osigurava (vidjeti u tom smislu presude od 18. lipnja 1991., ERT, C-260/89, Zb., str. I-2925., t. 43., i od 26. lipnja 1997., Familiapress, C-368/95, Zb., str. I-3689., t. 24.).
- 41 Odluka o protjerivanju M. Carpenter zadiranje je u ostvarivanje prava P. Carpentera na poštovanje obiteljskog života u smislu članka 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisane u Rimu 4. studenoga 1950. (u daljnjem tekstu: Konvencija), koje je jedno od temeljnih prava koja su u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda zaštićena u okviru pravnog poretka Zajednice te ponovno potvrđena preambulom Jedinственog europskog akta i člankom 6. stavkom 2. UEU-a.
- 42 Iako se Konvencijom ne jamči pravo stranca na ulazak na državno područje određene države ili boravak na tom državnom području, protjerivanje osobe iz države u kojoj žive njezini uži članovi obitelji može predstavljati povredu prava na poštovanje obiteljskog života, kao što je zajamčeno člankom 8. stavkom 1. Konvencije. Takvim se zadiranjem krši Konvencija ako nisu ispunjeni zahtjevi iz stavka 2. tog članka, odnosno ako zadiranje nije „u skladu sa zakonom”, ako se njime ne nastoji ostvariti jedan legitimni cilj ili više njih iz tog stavka i ako nije „u demokratskom društvu nužno”, odnosno ako nije opravdano važnom socijalnom potrebom i osobito ako nije proporcionalno legitimnom cilju koji se želi postići (vidjeti osobito presudu Europskog suda za ljudska prava, Boultif/Švicarska od 2. kolovoza 2001., Zbornik presuda i odluka 2001-IX, t. 39., 41. i 46.).
- 43 Odlukom o protjerivanju M. Carpenter, koja je donesena u okolnostima kao što su one u glavnom postupku, nije postignuta pravedna ravnoteža između postojećih interesa, odnosno prava P. Carpentera na poštovanje obiteljskog života s jedne strane i zaštite javnog reda i javne sigurnosti s druge strane.
- 44 Iako je u glavnom postupku supruga M. Carpentera prekršila zakone Ujedinjene Kraljevine o useljavanju time što nije napustila njezino državno područje prije isteka dozvole boravka kao posjetiteljica, njezino postupanje od dolaska u Ujedinjenu Kraljevinu u rujnu 1994. nije bilo predmet nijednog drugog prigovora koji bi mogao biti povod bojazni da bi ona u budućnosti mogla predstavljati opasnost za javni red ili javnu sigurnost. Osim toga, utvrđeno je da je brak bračnih drugova Carpenter, koji je sklopljen 1996. u Ujedinjenoj Kraljevini, stvaran i da M. Carpenter tamo i dalje vodi pravi obiteljski život, osobito jer se brine za djecu svojeg supruga iz njegovog prvog braka.
- 45 U tim okolnostima odluka o protjerivanju M. Carpenter zadiranje je koje nije proporcionalno cilju koji se želi postići.
- 46 Uzimajući u obzir sve gore navedeno, na postavljeno pitanje valja odgovoriti da članak 49. UEZ-a, s obzirom na temeljno pravo na poštovanje obiteljskog života, treba

tumačiti tako da mu se u situaciji kao što je ona u glavnom postupku protivi da država članica podrijetla pružatelja usluga s poslovnim nastanom u toj državi koji pruža usluge primateljima s poslovnim nastanom u drugim državama članicama odbije boravak na svojem državnom području bračnom drugu tog pružatelja, koji je državljanin treće zemlje.

Troškovi

- 47 Troškovi vlade Ujedinjene Kraljevine i Komisije, koje su podnijele očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

odlučujući o pitanju koje je rješenjem od 16. prosinca 1999. uputio Immigration Appeal Tribunal (Imigracijski žalbeni sud) , odlučuje:

Članak 49. UEZ-a, s obzirom na temeljno pravo na poštovanje obiteljskog života, treba tumačiti tako da mu se u situaciji kao što je ona u glavnom postupku protivi da država članica podrijetla pružatelja usluga s poslovnim nastanom u toj državi koji pruža usluge primateljima s poslovnim nastanom u drugim državama članicama odbije boravak na svojem državnom području bračnom drugu tog pružatelja, koji je državljanin treće zemlje.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 11. srpnja 2002.

[Potpisi]

* Jezik postupka: engleski